

Nr 173

Utlåtande i anledning av väckta motioner om statsanslag till flyttningersättning åt folk- och småskollärare m. fl.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Eric Carlsson m. fl.* (I: 201) och den andra inom andra kammaren av herr *Boo m. fl.* (II: 296), har hemställts, att riksdagen måtte medge, att av länskolnämnd beslutad flyttningersättning till folk- och småskollärare samt övningslärare inom den egentliga folkskolan, inklusive försöksskolans låg- och mellanstadier, må ersättas med statsmedel samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till medelsanvisning för ändamålet.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen I: 201.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *skolöverstyrelsen*, varjämte *svenska stadsförbundet* och *svenska landskommunernas förbund* beretts tillfälle att yttra sig över motionerna.

Statskontoret har anfört följande.

Till sina kostnader för driften av obligatoriska skolor erhålla kommunerna — förutom i särskild ordning utgående driftbidrag till skolskjutsar, inackordering m. m. — statsbidrag enligt kungörelsen 1958: 665 i form av allmänt driftbidrag och särskilda bidrag till försöksskolor. En bestämmelse innebärande att i motionerna avsedda flyttningersättningar skola gäldas av statsmedel, skulle stå i strid med grundsatsen att statens ekonomiska medverkan för täckande av kostnaderna för obligatoriska skolor lämnas i form av statligt bidrag. Ett införande av särskilt bidrag till flyttningkostnader skulle i sin tur innebära ett frångående av de riktlinjer för en förenklad statsbidragsgivning, som statsmakterna uppdrogo vid 1957 års riksdag och som ligga till grund för föreskrifterna i nyssnämnda kungörelse. I detta sammanhang må för övrigt framhållas, att det enligt kungörelsen utgående allmänna driftbidraget för högre kommunala skolor får anses inrymma bidrag till flyttningersättningar.

Jämlikt 13 § nämnda kungörelse utgår det allmänna driftbidraget för obligatoriska skolor med det för det obligatoriska skolväsendet i kommunen beräknade bidragsunderlaget minskat med en kommunandel. Vid den tidpunkt, då storleken av denna andel bestämdes, hade kommunerna icke att utge flyttningersättning till nu ifrågavarande lärare. De utgifter, som kommunerna numera kunna få vidkännas för dylika ersättningar, torde emellertid utgöra en så ringa del av kommunernas driftkostnader för de obliga-

1† *Bihang till riksdagens protokoll 1961. 6 saml. Nr 171—175*

toriska skolorna att anledning icke förefinnes att enkom på grund härav minska kommunandelen. Därest i en framtid ändring av nämnda andel skulle bli aktuell, synes dock en närmare undersökning böra göras rörande storleken av kommunernas kostnader för nu ifrågakvarande ändamål. Samtidigt eller i annat sammanhang torde böra övervägas, huruvida den föreskrift — härrörande från år 1936 (prop. 1935: 174) — bör avskaffas, vilken innebär att lärare som tvångsförflyttas får kostnaderna täckta av statsmedel.

På grund av det anförda avstyrker statskontoret bifall till förevarande motioner.

Skolöverstyrelsen har anfört följande.

Överstyrelsen anser i princip motiverat, att kostnader för flyttningssättningar åt folk- och småskollärare bestrides av statsmedel. Överstyrelsen vill erinra om att ersättning för sjukvårdskostnader åt ifrågakvarande lärare helt utgår av statsmedel (jfr KK 1955: 665). Överstyrelsen delar dock icke motionärernas uppfattning, att ett särskilt statsanslag bör anvisas för ändamålet. Med hänsyn till numera gällande principer för bidragsgivningen bör kompensationen ske genom justering av de i kungörelsen 1958: 665 upptagna kommunandelarna. Fråga torde här emellertid vara om mycket små kompensationsbelopp. Med hänsyn härtill torde en dylik justering tills vidare lämpligen böra anstå och vidtagas först i samband med i annat sammanhang aktualiserad, mer betydande ändring av kommunandelarna.

Styrelsen för svenska stadsförbundet har anfört följande.

Sedan den 1 juli 1960 är rektorer och lärare vid det obligatoriska skolväsendet, på vilka avlöningsreglementet för folkskolan är tillämpligt, tillerkända samma rätt till ersättning för flyttningkostnad som tidigare tillkommit befattningshavare underkastade statens allmänna avlöningsreglemente. Beslut om flyttningssättning fattas av vederbörande länskolnämnd, men flyttningssättningskostnadsersättningen skall — utom i fråga om lärare på försökskolans högstadium — helt bestridas av kommunen.

Enligt styrelsens mening bör emellertid även för lärare på låg- och mellanstadierna flyttningssättningskostnaderna ersättas av statsmedel. Detta synes vara i konsekvens med det faktum, att tillsättningen av dessa lärare numera ligger i händerna på ett statligt organ, länskolnämnden. Något tillkrånglat administrativt förfarande behöver kostnadernas bestridande av statsmedel icke innebära. Tvärtom synes det snarast medföra en viss förenkling om den kommunala skolstyrelsen över huvud taget ej behöver inkopplas utan ersättningsärendet helt kan handläggas på det statligt-regionala planet: länskolnämnden beslutar, varefter länsstyrelsen utanordnar beloppet. Genom ett sådant förfarande behöver inte något nytt statsbidrag komma i fråga, inte heller något nytt statsanslag över huvud taget, eftersom en delpost för flyttningssättningar, bland annat åt lärare på högstadiet, redan finns upptagen i statens budget.

Styrelsen vill således yrka bifall till vad motionärerna hemställt.

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund har anfört följande.

Styrelsen vill instämma i vad motionärerna anført och anser vidare, att kostnaderna för denna avlöningsförmån — liksom för övriga avlöningsförmåner till lärarkåren — principiellt bör bäras av staten. Styrelsen tillstyrker därför motionerna.

Utskottet. I de föreliggande motionerna har hemställts att riksdagen måtte medge, att av länskolnämnd beslutad flyttningssättning till folk- och

småskollärare samt övningslärare inom den egentliga folkskolan, inklusive försöksskolans låg- och mellanstadier, må ersättas med statsmedel. Vid bifall till detta förslag har motionärerna förutsatt utarbetande av förslag till medelsanvisning för ändamålet.

Utskottet vill inte bestrida, att det ur kommunernas synpunkt måste te sig otillfredsställande att — medan flyttningsersättning till lärare på försöksskolans högstadium liksom vid fall av lärares tvångsförflyttning till annan kommun gäldas av statsmedel — kostnaden för flyttningsersättning till i motionerna avsedda lärare i samband med befordran stannar på kommunerna. Utskottet finner därför motionsyrkandet i och för sig befogat. Emellertid torde — enligt vad utskottet erfarit — i samband med stundande överväganden rörande skolväsendets organisation förhandlingar komma att upptas med de olika kommunförbunden. Det synes utskottet naturligt, att den nu väckta frågan bringas under diskussion i nämnda sammanhang. Vid sådant förhållande synes det inte påkallat att nu tillstyrka beslut från riksdagens sida i enlighet med motionsyrkandet. Utskottet finner sig emellertid höra föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet här anfört.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 201 och II: 296, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 21 november 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 175.

Reservation

av herr *Eric Carlsson*.